

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษา เพลง ประกอบการสอนจริยศึกษาระดับประถมศึกษา ของ ศาสตราจารย์ อำไพ สุจริตกุล ในด้านประวัติความเป็นมาของเพลง วิเคราะห์ลักษณะ ของ เพลง และคุณธรรมที่ปรากฏใน เนื้อหา เพลง และศึกษาความคิดเห็นของครูและนักเรียนที่มี ต่อ เพลง โดยดำเนินการตามขั้นตอนที่สำคัญดังนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 4 ฉบับ ได้แก่

1. แบบสัมภาษณ์ ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อใช้สำหรับสัมภาษณ์ ศาสตราจารย์ อำไพ สุจริตกุล เพื่อบันทึกประวัติและผลงาน เกี่ยวกับ เพลง
2. แบบวิเคราะห์ลักษณะของ เพลง และคุณธรรมที่ปรากฏใน เนื้อหา เพลง
3. แบบสอบถามความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำ เพลง ไปประกอบการสอน
4. แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อ เพลง

ขั้นตอนในการสร้าง เครื่องมือ

1. แบบสัมภาษณ์
  - 1.1 ศึกษาลักษณะ องค์ประกอบของ เพลง รูปแบบการแต่ง เพลงสำหรับเด็ก จากหนังสือ เอกสาร วารสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทาง ในการกำหนด ขอบ เขตของการสัมภาษณ์

1.2 ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับการสร้างแบบสัมภาษณ์และการสัมภาษณ์

1.3 รวบรวมข้อมูลจากข้อ 1.1 และข้อ 1.2 สร้างแบบสัมภาษณ์ จำนวน

2 ชุด ซึ่งเป็นแบบสัมภาษณ์ที่มีคำถามปลายเปิด

ชุดที่ 1 แบบสัมภาษณ์ทั่วไปเกี่ยวกับประวัติความสนใจในการแต่งเพลง จำนวน 3 ข้อ

ชุดที่ 2 แบบสัมภาษณ์ เฉพาะเพลง เกี่ยวกับความเป็นมาของเพลงแต่ละเพลง จำนวน 5 ข้อ

2. แบบวิเคราะห์ลักษณะของ เพลงและคุณธรรมที่ปรากฏใน เนื้อหาเพลง

2.1 ศึกษาความหมาย ความคิดรวบยอด และลักษณะของ เนื้อหาคุณธรรม จากหลักสูตร คู่มือครู แผนการสอนและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ใช้เป็นแนวทางการกำหนดเกณฑ์ในการวิเคราะห์คุณธรรม

2.2 ศึกษาหลักการองค์ประกอบของ เพลง ลักษณะ เพลงเด็ก เพื่อใช้เป็นแนวทางในการศึกษาและวิเคราะห์เพลง จากบทความ เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและการสัมภาษณ์จากผู้ทรงคุณวุฒิ

2.3 รวบรวมข้อมูลจากข้อ 2.1 และ ข้อ 2.2 มาสร้างแบบศึกษาวิเคราะห์ลักษณะของ เพลงและคุณธรรม ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นการวิเคราะห์ลักษณะของ เพลงในเรื่อง

1.1 จังหวะและทำนองที่ใช้ในการแต่ง เพลง

1.2 รูปแบบการแต่ง เพลง

1.3 ลักษณะ เนื้อหาของ เพลง

1.4 เนื้อหา เพลง เน้นกลวิธีสอน

1.5 เวลาหรือความยาวของ เพลง

ตอนที่ 2 วิเคราะห์คุณธรรมที่ปรากฏในเนื้อหาเพลง

2.1 วิเคราะห์คุณธรรมที่ปรากฏในเนื้อหาเพลงและดู

ความสอดคล้องกับคุณธรรม 30 ประการ ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521

2.2 จัดทำตารางสรุปวิเคราะห์คุณธรรมที่ปรากฏในเนื้อหาเพลง

ที่สอดคล้องกับคุณธรรม 30 ประการ ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521

3. แบบสอบถามความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำเพลงไปประกอบการสอน

3.1 ศึกษาจุดมุ่งหมาย วิธีการ ประโยชน์ของการใช้เพลงประกอบการสอน

และผลของการใช้เพลง จากเอกสาร หนังสือ บทความ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดเนื้อหาของแบบสอบถาม

3.2 ศึกษารูปแบบการสร้างแบบสอบถามจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.3 รวบรวมข้อมูลจากข้อ 3.1 และข้อ 3.2 สร้างแบบสอบถามความคิดเห็น

ของครูที่มีต่อการนำเพลงไปประกอบการสอน จำนวน 1 ชุด แบบสอบถามแบ่งออกเป็น

3 ตอน

ตอนที่ 1 เกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะของ

คำถาม เป็นแบบเลือกตอบ และเติมคำ จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 2 เกี่ยวกับการนำเพลงไปใช้และวิธีการใช้เพลงประกอบการ

การสอน ลักษณะของคำถาม เป็นแบบปลายเปิด แบบสำรวจรายการ และแบบให้เลือกตอบ

จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 3 เกี่ยวกับความคิดเห็นในเรื่อง

ก. เนื้อหาสาระของเพลง จำนวน 5 ข้อ

ข. คำร้อง ภาษา และทำนองเพลง จำนวน 8 ข้อ

ค. ผลการใช้เพลงประกอบการสอน จำนวน 14 ข้อ

ลักษณะของคำถาม เป็นแบบให้เลือกตอบ แบ่งออกเป็น 2 ตัวเลือก คือ

เห็นด้วย หมายถึง เห็นว่าเป็นจริงตามนั้น
 ไม่เห็นด้วย หมายถึง เห็นว่าไม่เป็นจริงตามนั้น พร้อมให้เหตุผลด้วยว่า
 เพราะอะไร

4. แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อเพลง

4.1 ศึกษาจุดมุ่งหมาย ประโยชน์ของเพลงและความสนใจของเด็กที่มีต่อเพลง
 เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างเนื้อหาแบบสอบถาม จากเอกสาร บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4.2 นำข้อมูลจากข้อ 4.1 มาสร้างแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียน
 ที่มีต่อเพลง จำนวน 4 ชุด แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป ของผู้ตอบแบบสอบถามและข้อมูลทั่วไป
 เกี่ยวกับเพลง ลักษณะของคำถามเป็นแบบเติมคำ แบบเลือกตอบ จำนวน 4 ข้อ

ตอนที่ 2 เกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อเพลง จำนวน 6 ข้อ
 ลักษณะของคำถามเป็นแบบให้เลือกตอบ แบ่งออกเป็น 2 ตัวเลือกคือ

เห็นด้วย หมายถึง นักเรียนมีความคิดเห็นว่าเป็นจริงตามนั้น

ไม่เห็นด้วย หมายถึง นักเรียนมีความคิดเห็นว่าเป็นจริงตามนั้น
 พร้อมให้เหตุผลด้วยว่าเพราะอะไร

นำเครื่องมือทั้ง 4 ชุด ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบแก้ไขความถูกต้อง
 และความเหมาะสม ตลอดจนให้ข้อเสนอแนะ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข เครื่องมือตามข้อเสนอแนะ
 ของผู้ทรงคุณวุฒิ

ตัวอย่างประชากร

1.. เพลงจริยศึกษาสำหรับเด็กที่แต่งโดยศาสตราจารย์อำไพ สุจริตกุล จำนวน 50 เพลง

การเลือกตัวอย่างประชากร ผู้วิจัยได้แบ่งชั้นคอนดังต่อไปนี้

1.1 ผู้วิจัยได้รวบรวม เพลงจริยศึกษาของศาสตราจารย์ อำไพ สุจริตกุล
 มาทั้งหมดจากแถบบันทึกเสียง เพลงจริยศึกษา จำนวน 3 ชุด คือ ชุดคุณธรรมเด็กไทย
 ชุดไม่เห็นแก่ตัว และชุดเพลงจริยศึกษาชุดที่ 3 มีจำนวนเพลงทั้งหมด 78 เพลง นอกจากนี้
 ยังได้รวม เพลงอื่นที่ยังไม่ได้จัดทำกรบันทึกเสียง

1.2 คัดเลือกเอาเฉพาะเพลงจริยศึกษา สำหรับเด็กที่แต่งโดย ศาสตราจารย์อ่ำไพ
สุจริตกุล ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตารางที่ 1 รายชื่อเพลงจริยศึกษาที่ใช้ในการวิจัย

ชื่อ	จำนวนเพลง	จำนวนเพลง ที่คัดเลือก	รายละเอียดของเพลงที่คัดเลือกไว้
1. ชุดคุณธรรม เด็กไทย	29	17	เพลงคุณธรรม เด็กไทย เพลงบูชาผู้มีพระคุณ เพลงพูดจริงทำจริง เพลงช่วยกัน เก็บ เพลงหนอย่ำร้อง เพลงช่วยงานบ้าน เพลงไม่ย่อภาคได้ เพลงยื่นสมาธิ เพลงเดินด้วยสติ เพลงนั่งสมาธิ เพลงนอนกับสติ เพลง เลิก เห็น แก่ตัว เพลงอาหารดี เพลงดบแผละฝีกสติ เพลงขอโทษ เพลงค้นไม้ให้คุณ เพลงทิ้งขยะดี
2. ชุดไม่เห็น แก่ตัว	32	25	เพลงไม่เห็นแก่ตัว เพลงทำงานสนุก เพลงรถไฟวัน วัน เพลงฉันทชอบ เสี่ยงไก่ เพลงไม่พูดร้าย เพลงให้สัญญา เพลงไม่ขี้กได้ เพลง เลิก เล่นแล้ว เก็บ เพลง เคารพคุณครู เพลงลูกไก่ เจียบ เพลง เด็กคิมน้ำใจ เพลงฉัน เป็น เด็กดี เพลงหนูทำได้เอง เพลงคน เก่งต้องขยัน เพลงไม่เห็นจะน่ากลัว เพลงรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ เพลงนักเรียนไม่พูดร้าย เพลงหนู

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ชื่อ	จำนวนเพลง	จำนวนเพลง ที่คัด เลือก	รายละเอียดของ เพลงที่คัด เลือกได้
ชุด เพลง จริยศึกษา ชุดที่ 3	17	5	เพลงพูดคำจริง เพลงของเด็กดีไม่ เห็นแก่ตัว เพลงของ เธอของฉัน เพลงความ เมตตา เพลงความกรุณา เพลงคนบวมก่อนนอน เพลงนักเรียน เพลงมีวินัยไม่แข่งคิว เพลงเด็กไทยกตัญญู เพลงสัญญาของลูก
อื่น ๆ	10	3	เพลงมารยาทเด็กไทย เพลงรักชาติสืบทอดประเพณี เพลงฝึกสติรู้ทันสิ่งกระทบ
รวม เพลงที่ใช้ในการวิจัย 50 เพลง			

2. ผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับงานวิจัย

2.1 ศาสตราจารย์อำไพ สุจริตกุล

2.2 ครูประถมศึกษาที่เข้ารับการอบรมเสริมสร้างสมรรถภาพครูในการใช้

เทคนิคและนวัตกรรมเพื่อพัฒนาคุณธรรม จากคณะวิทยากรที่นำทีมโดย ศาสตราจารย์ อำไพ สุจริตกุล ณ หอประชุมโรงเรียนเขมะสิริอนุสสรณ์ เมื่อวันที่ 12-15 เดือนตุลาคม 2532 ซึ่งในการอบรมครั้งนี้มีครูระดับ อนุบาล ประถมศึกษา และมัธยมศึกษาเข้าอบรมจำนวน 158 คน สำหรับการวิจัยครั้งนี้เลือกเฉพาะครูประถมศึกษา ที่เข้ารับการอบรมทั้งหมดจากทุกโรงเรียน ที่เข้ารับการอบรม จำแนกได้ดังนี้

โรงเรียน เขมะสิริอนุสสรณ์	จำนวน	32 คน
โรงเรียนพัฒนา	จำนวน	31 คน
โรงเรียนพลับพลาศิริวิทยา	จำนวน	12 คน
รวมจำนวนครูทั้งหมด		75 คน

2.3 นักเรียนประถมศึกษา โดยส่งนักเรียนที่ได้รับการสอนจากครู ซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลในข้อ 2.2 มาในอัตราส่วนครู 1 คน ต่อนักเรียน 2 คน โดยครูผู้สอนจะเป็นผู้ส่ง ถ้าครูสอนหลายระดับชั้น ให้ส่งชั้นละคน ถ้าสอนระดับชั้น เดียวแต่หลายห้อง ให้ส่ง ห้องละ 1 คน ได้จำนวนนักเรียน 150 คน ซึ่งจำแนกได้ดังนี้

โรงเรียน เขมะสิริอนุสสรณ์	จำนวน	64 คน
โรงเรียนพัฒนา	จำนวน	62 คน
โรงเรียนพลับพลาศิริวิทยา	จำนวน	24 คน
รวมจำนวนนักเรียนทั้งหมด	จำนวน	150 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยสัมภาษณ์ ศาสตราจารย์ อ่ำไพ สุจริตกุล ตามแบบสัมภาษณ์ด้วยตนเอง และทำการเก็บข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ โดยการบันทึก เทปและการบันทึกข้อมูลที่ไคลงในแบบสัมภาษณ์ ซึ่งการสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น 2 ระยะ

ระยะที่ 1 เป็นการสัมภาษณ์เพื่อหาข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับประวัติ ผลงานในเรื่อง การแต่ง เพลง

ระยะที่ 2 เป็นการสัมภาษณ์เฉพาะ เพลงแต่ละ เพลง จำนวน 50 เพลง โดยได้ทำการศึกษา เพลงมาก่อนแล้วจัด เป็นกลุ่ม เพลง เพื่อสะดวกต่อการสัมภาษณ์

2. ผู้วิจัยศึกษาวิเคราะห์ เพลงตามแบบวิเคราะห์ลักษณะของ เพลงและคุณธรรมที่ปรากฏใน เนื้อหา เพลงด้วยตนเอง มีขั้นตอนดังนี้

2.1 นำเพลงที่เป็นตัวอย่างประชากรมาฟังทุกเพลง ฟัง ครั้งแรก เพื่อทำความรู้จักกับเพลงทั้งหมด จากแถบบันทึกเสียง ถ้าเพลงใดที่ยังไม่ได้ทำการบันทึกลงใน แถบเสียงก็จะนำเพลงนั้นไปบันทึกเสียง โดยให้ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พูนสุข บุญยสวัสดิ์ เป็นผู้ขับร้อง

2.2 ฟังเพลงและพิจารณาเนื้อร้องของเพลงควบคู่ไปด้วย เพื่อให้เข้าใจ เนื้อหาของเพลงอย่างคร่าว ๆ

2.3 ฝึกร้องเพลงทุกเพลง เพื่อให้จำเนื้อเพลง และร้องเพลงได้

2.4 ผู้วิจัยวิเคราะห์เพลงที่ละเพลงอย่างละเอียด

3. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำเพลงไปประกอบการสอน ไปเก็บข้อมูลจากครูทุกโรงเรียนด้วยตนเอง พร้อมกับจัดทำคู่มือเพลง เพื่อให้ครูได้ใช้ประกอบการตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปให้ครูตามวัน เวลาที่กำหนด โดยให้เวลาในการตอบแบบสอบถามหนึ่งสัปดาห์

4. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อเพลงไปเก็บข้อมูลจากนักเรียนทุกโรงเรียนด้วยตนเอง มีขั้นตอนดังนี้

4.1 ผู้วิจัยขอความร่วมมือกับผู้บริหาร เพื่อติดต่อ วัน เวลา สถานที่ เพื่อเก็บข้อมูลจากนักเรียน

4.2 ผู้วิจัยไปตาม วัน เวลาที่นัดหมาย ดังนี้

ตารางที่ 2 วันเวลาในการ เก็บข้อมูล

ครั้งที่	ชื่อโรงเรียน	วัน/เดือน/ปี	เวลา
1	เขมะสิริอนุสสรณ์	29 พฤษภาคม 2533	8.30 - 11.40
2	พิพัฒนา	31 พฤษภาคม 2533	8.30 - 11.40
3	พลับพลาศิริวิทยา	13 มิถุนายน 2533	8.30 - 10.00

4.3 ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามให้นักเรียนทุกคนและอธิบายวิธีตอบแบบสอบถามให้นักเรียนเข้าใจวิธีการตอบที่ถูกต้อง ใช้เวลาในการตอบแบบสอบถาม 1 ชั่วโมง

4.4 สำหรับแบบสอบถาม ตอนที่ 1 ข้อ 3 นั้น ผู้วิจัยเปิดเพลงให้นักเรียนฟังเพื่อทบทวนหรือเตือนความจำ ช่วงละ 5 เพลง แล้วลงมือตอบแบบสอบถามสลับกันการเล่นกิจกรรมหรือหยุดพักจนครบ 50 เพลง

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. แบบสอบถามสัมภาษณ์

1.1 ผู้วิจัยถอดศัพท์ที่ได้จากการสัมภาษณ์ ออกมาเป็นตัวอักษรโดยละเอียด

1.2 นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ชุดที่ 1 มารวบรวมแล้วเรียบเรียงเขียนบรรยายในบทที่ 2

1.3 รวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ชุดที่ 2 มาวิเคราะห์แล้วเรียบเรียงเขียนแบบบรรยายแต่ละเพลง

2. แบบวิเคราะห์ลักษณะของเพลงและคุณธรรม ซึ่งมี 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ลักษณะของเพลง

ตอนที่ 2 วิเคราะห์คุณธรรมที่ปรากฏในเนื้อหาเพลง

2.1 นำข้อมูลที่ได้จากตอนที่ 1 ซึ่งเป็นข้อมูลเกี่ยวกับจังหวะและทำนองที่ใช้ในการแต่งเพลง รูปแบบการแต่งเพลง ลักษณะเนื้อหาของเพลง เนื้อหาเพลงเน้นกลวิธีสอนคุณธรรมและเวลาหรือความยาวของเพลง มาวิเคราะห์โดยแจกแจงความถี่หาค่าร้อยละ แล้วเสนอข้อมูลในรูปตารางประกอบการบรรยาย

2.2 นำข้อมูลที่ได้จากตอนที่ 2 ซึ่งเป็นข้อมูลเกี่ยวกับการวิเคราะห์คุณธรรมที่ปรากฏในเนื้อหาเพลง และวิเคราะห์คุณธรรมที่ปรากฏในเนื้อหาเพลงว่ามีความสอดคล้องกับคุณธรรม 30 ประการ ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 มาวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ แล้วเสนอข้อมูลในรูปตารางประกอบการบรรยาย

2.3 แล้วจัดหมวดหมู่ของเพลงตามคุณธรรมที่ปรากฏในข้อ 2.2

2.4 จัดอันดับคุณธรรมแต่ละข้อที่ปรากฏในเพลงที่ใช้วิเคราะห์ทั้งหมด โดยจัดอันดับความถี่มากไปหาความถี่น้อย

3. แบบสอบถามความคิดเห็นของครูที่มีต่อ เพลง

3.1 แบบสอบถามตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ แล้วเสนอข้อมูลในรูปตารางประกอบ การบรรยาย

3.2 แบบสอบถามตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการนำเพลงไปใช้ และวิธีการใช้ เพลง ผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ แล้วเสนอข้อมูลในรูปตาราง ประกอบการบรรยายในแต่ละหัวเรื่อง

3.3 แบบสอบถามตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของครูที่มี เนื้อหา ของ เพลง คำร้อง ภาษาและทำนองเพลง และผลของการใช้เพลงประกอบการสอน ผู้วิจัยนำมา วิเคราะห์ โดยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ แล้วเสนอข้อมูลในรูปตารางประกอบการบรรยาย

4. แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อ เพลง

4.1 แบบสอบถามตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ และข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับเพลง ผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์ โดยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ แล้วเสนอข้อมูลในรูปตารางประกอบ การบรรยาย

4.2 แบบสอบถามตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อ เพลง ผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์ โดยการแจกแจงความถี่หาค่าร้อยละ แล้วเสนอข้อมูลในรูปแบบตารางประกอบ การบรรยาย

5. สรุปผลการวิเคราะห์ในรูปแบบของการบรรยาย อภิปราย และเสนอแนะ